

1

Welke grondstoffen worden door Nederland het meest geïmporteerd en geëxporteerd? Welke landen zijn hierbij de grootste afnemers en leveranciers?

2

Met de voorziening van welke belangrijke grondstoffen verwacht u de komende jaren (beginnende) problemen?

3

Welke concrete acties gaat dit kabinet ondernemen op het gebied van (financiële) transparantie en transparantie omtrent milieu- en mensenrechten bij grondstoffenwinning?

4

Wat wordt er concreet bedoeld met het woord duurzaam in relatie tot de Nederlandse grondstoffenstrategie?

5

In de notitie gaat de regering alleen in op het beleid ten aanzien grondstoffen. Kijkt de regering ook naar hulpbronnen? Zo ja, welke bronnen?

6

Kunt u bevestigen dan wel ontkennen dat mijnbouwbedrijven Nederland op grote schaal gebruiken als fiscale sluiproute? Kunt u aangeven hoeveel mijnbouwbedrijven dochterondernemingen hebben gevestigd in Nederland? Hoeveel geld gaat er vanuit grondstoffen producerende (ontwikkelings)landen via die dochterondernemingen door Nederland op jaarbasis? Kunt u aangeven waar deze geldstromen naar toe gaan wanneer ze Nederland verlaten? Kunt u tevens aangeven wat de reële bijdrage aan de Nederlandse economie van deze sector is?

7

Kunt u aangeven wat de gevolgen zijn van belastingontwijking en -ontduiking voor duurzame ontwikkeling in grondstofproducerende (ontwikkelings)landen? Kunt u bevestigen dat u van mening bent dat de doorstroompraktijk een ongewenst neveneffect is van het Nederlandse fiscale stelsel? Kunt u dit toelichten aan de hand van de grondstoffensector? Kunt u aangeven hoe u deze «neveneffecten» wilt terugdringen, in het algemeen en specifiek voor de grondstoffensector?

8

Kunt u- in het licht van uw grondstoffennotitie- een reactie geven op het rapport «Piping profits: the secret world of oil, gas and mining giants» en in het bijzonder op wat er over de Nederlandse situatie wordt beschreven? Wat gaat u doen met de aanbevelingen? (<http://www.publishwhatyoupay.org/resources/piping-profits-secret-world-oil-gas-and-mining-giants>)

9

Kunt u aangeven wat de ketenverantwoordelijkheid is van de grote Nederlandse (eind)gebruikers en transporteurs van grondstoffen in relatie tot eventuele mensenrechtenschendingen, conflict en geweld en verwoesting van het milieu ten gevolge van grondstoffenwinning en -handel?

10

Deelt u de mening dat vrijhandel voor grondstofproducerende (ontwikkelings)landen hen in grote mate de mogelijkheid ontnemt om hun inkomsten te genereren voor hun eigen ontwikkeling en industrialisering? Zo nee, kunt u dit toelichten?

11

Bent u van mening dat de voorziening van grondstoffen aan Nederland en Europa nooit ten koste mag gaan van Afrikaanse grondstofexporterende ontwikkelingslanden? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe wilt u dit gaan bewerkstelligen en controleren?

12

Kunt u in het licht van de grondstoffennotitie een reactie geven op de (on)wenselijkheid van het fenomeen landgrabbing? Welke gevaren en problemen ziet u bij dit fenomeen?

13

Welke concrete maatregelen wilt u- al dan niet via de EU-nemen tegen het speculeren met grondstoffen?

14

Welke rol en bijdrages voorziet de regering voor Nederlandse maatschappelijke organisaties in relatie tot de actiepunten van de grondstoffennotitie?

15

Deelt het kabinet de visie dat Nederland, Europa en de wereld van een lineaire economie naar een cyclische economie toe moet? Dit om ervoor te zorgen dat we materialen en grondstoffen veel langer in de cyclus behouden.

16

In de brief staat aangegeven dat «internationale afspraken vaker worden genegeerd». Gaat Nederland streven naar snellere en stevigere sancties om dit gedrag onaantrekkelijker te maken, bijvoorbeeld in WTO verband?

17

Welke van de genoemde ministeries heeft het voortouw bij de regie over het grondstoffenbeleid?

18

Welk van de genoemde ministeries hakt de knoop door bij verschillen in inzicht aangaande het grondstoffenbeleid?

19

Heeft het ministerie van Buitenlandse Zaken de regie over het beleid aangaande grondstoffenschaarste?

20

Wat zijn de gevolgen van de prijsstijgingen voor de Nederlandse economie en concurrentiepositie?

21

Wat wordt bedoeld met de conclusie dat grondstoffenvoorzieningszekerheid «in zekere mate» een economisch eigenbelang is geworden?

22

Bent u van mening dat de minst ontwikkelde grondstofrijke landen (in met name Afrika) zelf over hun economisch- en handelsbeleid mogen en

moeten gaan? Deelt u de mening dat het belang van vrijhandel voor Nederland als doorvoerland niet per definitie overeenkomt met het belang van vrijhandel voor grondstofproducerende (ontwikkelings)landen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke conclusies verbindt u hieraan?

23

Valt het regulerend vermogen van de markt voor een bepaalde grondstof te kwantificeren c.q. meten?

24

De regering schrijft: «Verder is de voorzieningszekerheid voor de Nederlandse economie het primaire uitgangspunt,...» Hoe verhoudt de nationale voorzieningszekerheid zich tot de mondiale? Wordt in het Nederlandse grondstoffenbeleid en in de Nederlandse inzet in Europa ook gekeken naar de effecten van onze maatregelen voor ontwikkelingslanden?

25

De regering schrijft: «Bij het formuleren van de oplossingsrichtingen is het Kabinet ervan uitgegaan dat het bedrijfsleven primair aan zet is en dat de overheid vooral kan faciliteren, stimuleren, kaders stellen en coördineren.» Is de regering het ermee eens dat het aan de politiek is om kaders te stellen en te zorgen voor een level playing field, zodat het voor bedrijven economisch aantrekkelijk wordt om de noodzakelijke maatregelen te nemen?

26

Zijn de risico's ten aanzien van de grondstoffenvoorziening reeds vastgesteld? Zo ja, welke zijn deze? Zo nee, wanneer zal dit gebeuren?

27

Welke criteria worden gehanteerd om een oplossing op Europees niveau te vinden? Welke criteria worden gehanteerd om oplossingen op nationaal niveau te vinden?

28

Welke concrete maatregelen worden er getroffen om innovatie, hergebruik en substitutie te stimuleren?

29

Wie is verantwoordelijk voor het in kaart brengen van potentiële risico's ten aanzien van de Nederlandse grondstoffenvoorziening?

30

Op welke wijze werkt u de beleidscoherentie voor ontwikkeling concreet uit ten aanzien van het Nederlandse grondstoffenbeleid?

31

Is onze economie in grotere mate afhankelijk van grondstoffen dan bij omliggende landen het geval is?

32

De regering schrijft: «Daarom is het credo: Europees waar mogelijk, nationaal waar nodig en waar het kansen biedt. Is de regering ook voornemens om dit onderwerp internationaal te agenderen, binnen de VN en WTO? En zo ja, op welke wijze en op welke termijn?

33

Hoe gaat de regering om met problemen die ontstaan als landen de toegang tot hun markten sluiten en zo de grondstofvoorziening voor het eigen land veilig stellen?

34

Bent u bekend met de analyse in het ontwerpadvies van de SER, genaamd «Ontwikkelen door Ondernemen», waarin wordt gesteld dat de grondstofwinning gepaard kan gaan met extra milieu- en gezondheidsrisico's, en dat dit extra aandacht voor goed IMVO-beleid en de daarbij behorende risicoanalyse vereist? Bent u voornemens een dergelijk MVO beleid, inclusief de risicoanalyse, te bevorderen? Zo ja, hoe?

35

Worden in het Energierapport 2011 dezelfde voorwaarden gehanteerd voor IMVO als in deze grondstoffennotitie? Zo nee, op basis van welke afwegingen is dan besloten om dit verschil te hanteren en waar zit dit verschil precies in?

36

In hoeverre krijgt het credo Europees waar mogelijk invulling in de praktijk door samenwerking met Europese landen op het gebied van grondstofvoorziening? Hoe kan deze samenwerking verbeterd worden?

37

Met welke kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties is het kabinet voornemens om te spreken over haar grondstoffenbeleid?

38

Kan een toelichting gegeven worden op de wijze waarop het kabinet haar beleid gaat inzetten op het verzoek genoemd in punt 2 van de motie Nicolai/Ormel (32500V81) waarin de regering expliciet wordt verzocht om in kaart te brengen hoe een stabiel investeringsklimaat in de producerende landen zal worden bevorderd, met aandacht voor anticorruptie, duurzame extractie, versterking van het lokaal bestuur en transparantie van financiële stromen? Kan de regering toelichten op welke wijze zij de vier laatstgenoemde punten tot uitvoering gaat brengen?

39

Denkt de regering dat de stijging van prijzen van grondstoffen van de afgelopen jaren permanent is of dat de prijzen binnen afzienbare termijn weer zullen dalen? Indien de prijzen permanent hoog (hoger) zullen zijn, welke structurele gevolgen heeft dit voor de Nederlandse (Europese) economie?

40

Wat is de visie van de regering op het behoud van ecosystemen en het niet verder uitputten van de aarde?

41

Kunt u door middel van cijfermatige onderbouwing onze positie als doorvoerland en verwerker van grondstoffen kwantificeren?

42

Wat zijn de gevolgen voor Nederland van de genoemde belemmeringen voor de vrijhandel?

43

Wat gebeurt er op mondiaal niveau om de genoemde belemmeringen voor de vrijhandel tegen te gaan? Wat kan hier in de toekomst aan gedaan worden? Wat is de (potentiële) rol van Nederland hierin?

44

De regering constateert terecht een aantal redenen waarom grondstoffenmarkten niet altijd goed functioneren, zoals monopolievorming, het ontbreken van openbare handelsplatformen, overheidsinterventies uit opkomende economieën en machtsconcentratie bij leveranciers. Hoe wil zij tegen deze zaken internationaal optreden?

45

De regering constateert in het geval van biotische grondstoffen dat schaarste voortvloeit uit kleiner wordende oogsten en verminderde landbouwproductiviteit. Leidt het grootschalig, meerjarig opkopen van landbouwareaal ofwel «landgrabbing» door opkomende economieën (met name China, Arabische landen) voor eigen gebruik ook tot toenemende schaarste op de wereldmarkt?

46

«Landgrabbing» wordt vergemakkelijkt door onduidelijke eigendomsrechten in de desbetreffende ontwikkelingslanden. Welke instrumenten zijn er om de handhaving van de eigendomsrechten te versterken?

47

Wat wordt verstaan onder de afzienbare toekomst?

48

Welke materialen en grondstoffen zijn en blijven voor de ontwikkeling van de Nederlandse economie belangrijk? Welke maatregelen treft de regering om de beschikbaarheid en verkrijgbaarheid van deze materialen en grondstoffen zeker te stellen? Welke rol speelt urban mining?

49

Welk deel van het grondstoffenvoorzieningszekerheid wordt gefinancierd uit het Nederlands OS-budget?

50

Hoe definieert de regering «directe fysieke schaarste van a-biotische en biotische grondstoffen»?

51

Hoe definieert de regering «voldoende» in deze context? Bijvoorbeeld bij welke R/P ratio aan reserves?

52

De notitie meldt dat er bij biotische grondstoffen sprake is van kleiner wordende oogsten en afname van beschikbaarheid door klimaatverandering en overexploitatie. Om aan de vraag van de toekomst te kunnen voldoen, zal het dubbele moeten worden geproduceerd op de helft van het landbouwareaal (Rabobank, «Impact of Agricultural Price Volatility on Sourcing Strategies»). Welke stappen zet de regering om op een duurzame manier, zonder gebruik te maken van GGO's, aan die vraag te voldoen?

53

Hoe ver bent u met de implementatie van de aangenomen motie EI Fassed c.s. (nr. 39/32500-V) betreffende onderzoek naar de obstakels die Nederland of de EU in het leven kunnen roepen tegen de invoer van

grondstoffen die illegaal gewonnen zijn of waarvan de winning gepaard is gegaan met ernstig geweld, mensenrechtenschendingen of milieuschade? Wanneer verwacht u dat het onderzoek zal zijn afgerond en bent u voornemens om de uitkomsten en aanbevelingen van het onderzoek te integreren in het grondstoffen- en energiebeleid? Zo ja, hoe?

54

Op welke wijze denkt de Nederlandse overheid het fenomeen «landgrabbing» in ontwikkelingslanden te kunnen tegen gaan?

55

Terecht stelt de regering dat «grondstoffen gepolitiseerd» worden «voor het bereiken van buitenlandse economische en politieke doelstellingen, bijvoorbeeld door uitsluiting van levering bij conflicten, als politiek wisselgeld in internationale fora of voor het verkrijgen van investeringen, leningen en handelspreferenties.» Kan de regering ook in kaart brengen voor welke grondstoffen Nederland in hoge mate afhankelijk is van één of enkele landen, die geen lid zijn van de EU, NAVO of OECD – dus geen traditionele bondgenoot van Nederland zijn?

56

Hoe bevordert de regering kader- en randvoorwaardenstellend beleid in opkomende economieën, opdat mondiaal opererende bedrijven uit deze landen ook duurzaam produceren – wat ten goede komt aan de duurzame transitie en de concurrentiepositie van Nederlandse bedrijven?

57

Nederland kan, mits innovatie wordt gestimuleerd, op het gebied van hergebruik en substitutie een leidinggevende rol in Europa spelen. Op het gebied van hergebruik van welke grondstoffen geldt dit?

58

Welke Nederlandse bedrijven zijn «smaakmakend» als het gaat om het toepassen van duurzaamheid en op welke wijze voeren zij dit uit? Welke sector is volgens het kabinet het meest actief als het gaat om het bevorderen van duurzaamheid?

59

Kan cijfermatig worden onderbouwd waar Nederland staat in de ranglijst van Europese landen als het gaat om het actief bevorderen van hergebruik en substitutie van grondstoffen? Hoe wordt hergebruik en substitutie van grondstoffen gestimuleerd?

60

Kan de stelling dat Nederland een toonaangevende positie inneemt binnen de offshore grondstoffenwinning cijfermatig worden onderbouwd? Waar is deze stelling op gebaseerd? Op welke plek staat Nederland in de Europese ranglijst voor duurzame energie?

61

Op welke wijze zet Nederland in op een transformatie naar een biobased economy?

62

Kunnen de analyses die de regering maakt over de EU geïdentificeerde grondstoffen naar de Kamer gezonden worden? Indien nee, waarom niet?

63

Wanneer zal de lijst van nationale prioriteiten t.a.v. a-biotische grondstoffen definitief beschikbaar zijn? Welke bedrijven dragen bij aan deze analyse?

64

Waar en hoe komt maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) in beeld en de gevolgen voor people, planet en profit? Wat zijn de concrete doelstellingen op het gebied van MVO?

65

Hoe worden de nieuwe OESO-richtlijnen geïmplementeerd dan wel gekoppeld aan het grondstoffenbeleid? Hoe ziet het tijdspad eruit?

66

In welke mate en hoe worden innovatiemiddelen ingezet om (onderzoek naar) hergebruik van grondstoffen en materialen te stimuleren?

67

Hoe en waar is recycling opgenomen in het topsectorenbeleid?

68

Kunt u toelichten wat u verstaat onder «due diligence»? Kun u- op concrete wijze – aangeven op welke wijze u de OESO «Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chain of Materials from Conflict-Affected and High Risk Areas» en de VN-richtlijnen van Ruggie actief gaat uitdragen, zoals gemeld in de actiepunten van de notitie?

69

Bent u van plan om concrete implementatie van de OESO richtlijnen door voorlichting voor bedrijven en monitoring onder meer door Nationaal Contact Punt te versterken? Zo nee, waarom niet?

70

Op basis van welke afwegingen heeft u besloten om de door Nederland ondertekende – Voluntary Principles on Security and Human Rights (VPs) niet op te nemen in de genoemde internationale standaarden en richtlijnen? Ziet u obstakels om VPs alsnog toe te voegen aan de genoemde standaarden en richtlijnen?

71

Is Nederland op internationaal niveau actief om naleving van de Voluntary Principles te bevorderen en het aantal ondertekenaars te vergroten? Ziet u mogelijkheden om te bevorderen dat de EU de VPs zou ondertekenen?

72

Welke acties onderneemt de regering op het gebied van preventie van onnodig gebruik/ verbruik van grondstoffen door bedrijfsleven en consumenten?

73

Welke initiatieven onderneemt de Nederlandse regering om gestorte grondstoffen te herwinnen? Welke initiatieven onderneemt de Nederlandse regering om te voorkomen dat veel waardevolle grondstoffen, bijvoorbeeld aanwezig in kleine elektrische en elektronische apparaten worden verbrand?

74

Hoe verhoudt de overcapaciteit die Nederland heeft in de verbrandingsovens zich tot recyclingindustrie die Nederland nastreeft?

75

Welke concrete stappen zetten Nederland en Europa en welke stappen zijn reeds gezet om te voorkomen dat meer staatskapitalistische economieën maatregelen nemen om hun grondstoffenvoorziening zeker te stellen, waarbij vrijhandel wordt beperkt?

76

Kunt u ingaan op de groeiende steun voor het stellen van minimumeisen aan het tegengaan van negatieve consequenties bij productie van grondstoffen en de wijze waarop wordt bevorderd dat deze door een zo groot mogelijk aantal landen worden gerespecteerd?

77

Kunt u aangeven hoe groot de mogelijke meerwaarde is («kansen», «leidinggevende rol in Europa») waarmee de beleidsinzet onderbouwd wordt voor het Nederlandse bedrijfsleven? Zijn hier schattingen van?

78

Op pagina 7 geeft de regering aan dat internationale afspraken en regels vaker genegeerd worden en dat het Nederlandse beleid nog sterker gericht dient te zijn op het bevorderen van internationaal gerespecteerde spelregels en effectieve multilaterale kaders. Op welke manier gaat de regering de naleving verbeteren?

79

Op welke manier staat de regering ervoor in dat duurzaam gebruik kan worden voortgezet, zonder afwenteling van negatieve aspecten op milieu en biodiversiteit, op andere regio's in de wereld of toekomstige generaties?

80

Welke rol speelt de mogelijke meerwaarde voor het milieu in het bepalen van de nationale prioriteiten ten aanzien van grondstoffenschaarste?

81

Er zijn kansen ten aanzien van de primaire productie van grondstoffen omdat Nederland een toonaangevende positie inneemt binnen de offshore grondstoffenwinning. Welke grondstoffen worden door Nederland offshore gewonnen? Hoe kan Nederland haar grondstoffenzekerheid ten aanzien van deze grondstoffen verbeteren?

82

De regering gaat in haar analyses vooralsnog uit van de 41 door de EU geïdentificeerde grondstoffen, aangevuld met fosfaat, goud en tin. Waarom is ervoor gekozen de 41 door de EU geïdentificeerde grondstoffen aan te vullen met fosfaat, goud en tin?

83

Op het vlak van a-biotische grondstoffen voor de eigen industrie is Nederland vooral een grote importeur van halffabricaten. Zijn de voornaamste toeleveranciers aan Nederland op het gebied van halffabricaten in kaart gebracht?

84

Waarom bestaat voor biotische grondstoffen nog geen Europese prioriteitsstelling? Kunt u dit nader verklaren? Welke gevolgen (positief en negatief) heeft het ontbreken van een dergelijke prioriteitsstelling voor biotische grondstoffen?

85

Ziet u goedkopere tarieven voor duurzame grondstoffen als innovatief middel om de doorvoer van duurzame grondstoffen te stimuleren? Zo nee, waarom niet?

86

Welke visie heeft de regering op het verminderen van consumptie in plaats van het zoeken naar alternatieven om aan de toenemende vraag te kunnen voldoen?

87

Kunt u ingaan op de kansen die grondstoffenschaarste voor Nederland biedt en hoe deze kunnen worden omgezet in een comparatief voordeel?

88

Is het mogelijk de relatieve afhankelijkheid van ingevoerde biotische en a-biotische grondstoffen te kwantificeren?

89

De regering schrijft: «Waar toegang tot schaarsere grondstoffen moeizamer wordt, neemt het belang van hergebruik en substitutie immers toe.» Hoe verhoudt dat zich tot het afschaffen van de verpakkingenbelasting? Is de regering het ermee eens dat statiegeld een belangrijke rol speelt in het hergebruik van PET-flessen en daarmee in het hergebruik van grondstoffen?

90

Hoeveel ruimte is er in Nederland en Europa om aan de vraag naar de grondstoffen, zoals genoemd in de tabel op pagina 8, vanuit de Nederlandse topsectoren te voldoen? Kunnen Nederland en Europa bij grondstoffen als hout, biomassa, veen en soja/eiwitrijke gewassen (meer) in de eigen behoefte voorzien? Is dat het streven? Zo ja, hoe wordt dat ondersteund?

91

Waar de markt niet goed werkt, zal de Nederlandse overheid via gepaste kanalen interveniëren om de grondstofaanvoer zeker te stellen. Kunt u enkele van deze imperfecties van de markt benoemen?

92

Op welke wijze wordt bepaald of «de markt niet goed werkt»? Wiens analyse ligt hieraan ten grondslag?

93

Wat wordt verstaan onder «specifieke kansen»?

94

Op welke wijze gaat dit kabinet de bewustwording van de mogelijke bedreigingen en kansen die het grondstofvraagstuk oproept uitdragen? Is zij ook van plan om deze bewustwording bij consumenten te stimuleren? Zo ja, hoe gaat dit vormgegeven worden?

95

Hoe gaat de regering de behoeften van de markt aanpassen aan de beschikbaarheid van grondstoffen? Welke doelgroepen kiest de regering en waarom? Wordt daarbij extra aandacht besteed aan niet-duurzame consumptie en het onder controle brengen van behoeften aan producten die relatief veel zeldzame grondstoffen bevatten zoals bijvoorbeeld smart phones?

96

Welke kansen en bedreigingen ziet de regering m.b.t. het grondstoffen-vraagstuk, zowel voor de korte als de lange termijn?

97

Op welke manieren stimuleert de regering het gebruik van secundaire grondstoffen?

98

Op welke wijze zet de Nederlandse regering zich ook binnen de EU en andere internationale fora in voor het vergroten van transparantie over contracten en financiële stromen (bijv. country by country reporting)?

99

Is het kabinet voornemens een deel van de voorziene financiële steun aan internationale initiatieven ten goede te laten komen aan maatschappelijke organisaties in grondstoffenproducerende arme landen die direct en/of indirect deel uitmaken van deze initiatieven? Zo ja, voor welke initiatieven? Welke typen organisaties? Voor welke activiteiten? Zo nee, waarom niet?

100

Hoe ziet de regering de rol van intelligent design als het gaat om grondstoffenschaarste, zowel op Nederlands als op Europees niveau?

101

Welke maatregelen neemt de overheid om het bedrijfsleven te stimuleren om efficiënter te gaan werken? Overweegt de regering om efficiëntiedoelstellingen te introduceren? Zo ja, hoe dan? Zo nee, waarom niet?

102

Kunt u toelichten of op halffabricaten door de EU importheffingen worden geheven? Is het bijvoorbeeld juist dat onder GSP er nog steeds importheffingen plaatsvinden voor aluminium? Zo ja, vindt u dit wenselijk?

103

Op welke wijze zal de Speciale Vertegenwoordiger Natuurlijke Hulpbronnen bijdragen aan het ondersteunen van het Nederlandse bedrijfsleven ter bevordering van grondstoffenvoorzieningszekerheid?

104

Welke samenwerking bestaat er al op het gebied van schaarse grondstoffen tussen overheid, kennisinstellingen en bedrijfsleven?

105

Wanneer begint Speciale Vertegenwoordiger van Natuurlijke Hulpbronnen met zijn werkzaamheden?

106

Op welke wijze gaat Nederland aansluiting zoeken bij het wetsvoorstel van de Europese Commissie om tot een Europese Transparantierichtlijn te komen?

107

In hoeverre is er op dit moment sprake van een level playing field op Europees niveau op het gebied van milieu- energie en materiaal doelstellingen?

108

Op welke manier wordt de expertise van Nederland op het gebied van recycling elders in Europa ingezet? Hoe wordt dat gestimuleerd?

109

Wat is de stand van zaken m.b.t. tot de «einde afval criteria» in de discussie op Europees niveau?

110

Op welke manier zal de Nederlandse overheid zich inzetten voor bewustwording van bedreigingen en kansen die het grondstoffenvraagstuk oproept?

111

Ziet de regering een discrepantie tussen het Europese vlaggenschipinitiatief Resource Efficiency en het Nederlands beleid, waarbij wordt ingezet op hergebruik van grondstoffen? Zo nee, waarom niet?

112

Kunt u aangeven bij welke mate van toegenomen hergebruik, verminderde afhankelijkheid van import of dergelijke er sprake zal zijn van de nodige forse omschakeling?

113

Hoe snel moeten de Commissie en lidstaten maatregelen kunnen nemen?

114

Zijn er voor Nederland belangrijke grondstofproducerende landen waar geen sprake (meer) is van een ambassade? Kan de EDEO een rol spelen in het behartigen van Europese belangen in dergelijke landen?

115

Kunt u ingaan op de manier waarop inzet op een passende Europese instrumentenmix met onder meer innovatie- en marktconforme instrumenten aansluit bij de Nederlandse mogelijkheden?

116

Om een grondstoffenefficiënt Europa te bereiken, steunt de regering de ontwikkeling van een passende instrumentenmix met onder meer innovatie- en marktconforme instrumenten. Waaruit bestaat deze instrumentenmix?

117

Wat wordt er in de praktijk gedaan aan het samenbrengen van de verschillende belangen van Europese lidstaten? Is er al sprake van gemeenschappelijk beleid? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe is dit vormgegeven?

118

In hoeverre heeft de lijst met 14 kritieke grondstoffen invloed (gehad) op het vaststellen van de partnerlanden zoals beschreven in de Focusbrief OS?

119

Er zal nog een prioritering plaatsvinden ten aanzien van a-biotische grondstoffen, waaronder ook enkele essentiële zeldzame aardmetalen vallen. Op welke wijze heeft de uitkomst hiervan consequenties voor het grondstoffenbeleid in het kader van OS-beleid?

120

«Met betrekking tot biotische grondstoffen wordt met het Initiatief Duurzame Handel (IDH) succes geboekt. Onderschrijven ook niet-EU lidstaten de principes van IDH? Zo nee, welke gevolgen heeft dit voor onze concurrentiepositie en hoe spant de regering zich mondiaal in voor deze principes?»

121

Bij wie moet de verantwoordelijkheid voor «grondstoffendiplomatie» binnen Europa komen te liggen?»

122

Uit de tekst op pagina 11 blijkt dat een multilaterale aanpak nodig is. In de laatste alinea wordt verwezen naar nationaal beleid van grote lidstaten dat afwijkt. Wat kan Nederland doen om de verschillende nationale strategieën via Europa bij elkaar te brengen?»

123

Op welke wijze garandeert het kabinet dat de Nederlandse werkwijze omtrent haar grondstoffenbeleid niet gaat afwijken van haar EU partners?»

124

Met welke EU-lidstaten wenst Nederland partnerschappen te zoeken om nationale strategieën met elkaar af te stemmen? Hoe kunt u het ontwikkelingssamenwerkingsnetwerk inzetten en wat verstaat u onder ontwikkelingscoherent beleid?»

125

Kan cijfermatig onderbouwd worden waaruit blijkt dat Nederland een voorloper is op het gebied van duurzaamheid?»

126

Op welke wijze moet de innovatie-agenda aangepast worden om Nederland tot de internationale onderzoekstop te laten behoren?»

127

Welke definities hanteert de regering voor «recycling», «upcycling», «downcycling», «recovery», «reuse», «secondary materials», «resource efficiency»?»

128

Wordt het stimuleren van het gebruik van secundaire grondstoffen in het inkoopbeleid van de rijksoverheid opgenomen? Zo ja, hoe? Zo nee, waarom niet?»

129

Welke MVO-beoordelingscriteria in relatie tot het grondstoffenvraagstuk gelden bij het verkrijgen van overheidssteun?»

130

Op welke wijze wordt interdepartementaal samengewerkt om het grondstoffenvraagstuk aan te pakken? Welke departementen zijn daarbij betrokken? Wat zijn de uitkomsten tot nu toe?»

131

Kunt u toelichten waarom en hoe grondstofproducerende ontwikkelingslanden zouden verliezen bij een ongebreidelde wereldwijde strijd om grondstoffen?»

132

Hoeveel van de huidige en toekomstige beleidsinzet ten aanzien van innovatie (topsectorenbeleid, fiscale regelingen ter bevordering van innovatie, onderzoekssubsidies) is direct gericht op grondstoffenschaarste,- hergebruik en -substitutie?

133

De regering schrijft: «Diverse Europese landen -zoals Frankrijk, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk- hebben al een eigen grondstoffenbeleid. Dit beleid loopt vanwege verschillende nationale belangen echter sterk uiteen.» Zijn er elementen uit de nationale strategieën van deze Europese landen, die de regering wel over wil nemen? Zo ja, welke? De regering legt in de grondstoffennotitie de nadruk op Europese en internationale maatregelen. Welke maatregelen wil de regering op nationaal niveau nemen om het duurzaam gebruik van grondstoffen op de lange termijn veilig te stellen? Zou de regering een overzicht kunnen geven van alle voorgenomen maatregelen?

134

Welke internationale initiatieven ondersteunt Nederland op het gebied van duurzame grondstoffenbeheer?

135

In hoeverre maakt de regering bij haar diplomatieke inzet wat betreft het in stand houden van een open handelssysteem onderscheid tussen minst ontwikkelde landen, ontwikkelingslanden en geïndustrialiseerde landen?

136

Welke actiepunten op het gebied van Ontwikkelingssamenwerking beschouwt de regering als onderdeel van haar strategie met betrekking tot haar grondstoffenvoorziening?

137

In hoeverre beschouwt de regering exporttarieven als belemmering van de vrijhandel?

138

Welke impact meent de regering dat Nederland kan hebben op de terreinen van bevordering van goed bestuur, transparantie en duurzaam gebruik van ruimte van een ontwikkelingsland als ons land puur bilateraal opereert?

139

Welke acties onderneemt de regering om criminele afvalactiviteiten tegen te gaan en te ontmoedigen? Zijn deze maatregelen afdoende? En zo nee, welke maatregelen neemt de regering om hierin verbetering aan te brengen?

140

Welke concrete stappen zullen worden gezet om de unieke positie van Nederland als voorloper op duurzaamheid te benutten? Welk gevolg zal de regering in dit kader geven aan de oproep van Rabobank om in te zetten op een verdubbeling van landbouwproductie op duurzame wijze?

141

Klopt het dat voor vele grondstoffen de gerecyclede vorm van afval (v.b. secundair fosfaat) niet juridisch gezien gelijkwaardig behandeld wordt aan primaire grondstoffen?

142

Is het mogelijk het «succes» van de IDH initiatieven nader te onderbouwen? In welke mate is er sprake van een relatieve of absolute afname in de milieu-impact van de Nederlandse rol in de genoemde ketens (v.b. via een carbon footprint)?

143

Ziet het kabinet een rol weggelegd voor het maatschappelijk middenveld in grondstoffen producerende landen om een bijdrage te leveren aan duurzame grondstoffenproductie en Nederlandse grondstoffenzekerheid? Zo ja, welke? Zo nee, waarom niet?

144

De notitie meldt dat er successen zijn geboekt met het Initiatief Duurzame Handel (IDH). Welke successen betreft het en in welke productieketens? Welke maatschappelijke organisaties en overheden zijn erbij betrokken? Wat wordt er concreet aan verduurzaming van grondstoffenvoorziening en voorzieningszekerheid gedaan?

145

Hoe wordt «ontwikkelingscoherent beleid» ingezet om «wederzijds profijtelijke economische belangen en grondstoffenzekerheid hand in hand» te laten gaan? Hoe sluit de grondstoffennotitie aan bij het grondstoffenbeleid van grondstoffen producerende landen en regio's zoals de «African Mining Vision», SADC, en ECOWAS?

146

Naast China en Japan zetten ook andere landen hun ontwikkelingssamenwerking in als instrument om grondstoffenvoorziening zeker te stellen. Welke landen zijn dit? Welke elementen van dit beleid neemt Nederland graag over in haar beleid ten aanzien van Ontwikkelingssamenwerking en waarom? Hoe zien wij dit terug in de Focusbrief? Welke elementen van dit beleid Nederland wijst Nederland af en waarom?

147

Op korte en middellange termijn zal de regering werken aan de drie gepresenteerde agenda's. Welke rol speelt de green deal in deze strategie? Waarom staan de green deal en de biobased economy niet expliciet bij de actiepunten vermeld?

148

Hoe zou het Europese nabuurschapsbeleid kunnen worden aangepast? Welke landen heeft Nederland voor ogen om samenwerking op het gebied van grondstoffenzekerheid aan te passen?

149

Kan inzichtelijk gemaakt worden wat van ieder actiepunt het tijdspad is?

150

Hoe groot is de voorgenomen financiële steun aan de volgende initiatieven in totaal en per initiatief die in de grondstoffennotitie worden benoemd: «The Natural Resource Charter», het «Kimberley Proces», het regionale initiatief tot grondstoffencertificering van de «International Conference on the Great Lakes Region» en het «Extractive Industries Transparency Initiative (EITI)»

151

Kan de regering nader aangeven en uitwerken welke specifieke actiepunten zij formuleert om de toegankelijkheid van primaire grondstoffen (onderscheiden in a-biotische en biotische grondstoffen) te behouden c.q.

te vergroten (al dan niet in samenwerking met andere landen)? Welke handelspolitieke initiatieven overweegt het kabinet hierbij in EU-verband te bevorderen?

152

Hoe beoordeelt u de Amerikaanse bekendmaking om EITI te gaan implementeren, en wat acht u een gepast moment om EITI in Nederland in te voeren? Wat is volgens u een vergelijkbaar initiatief? Welke benadering kiest de regering nu precies bij het EITI?

153

Welke elementen van de Amerikaanse Dodd-Frank Act acht de regering bruikbaar om MVO in de grondstoffenketen te stimuleren en garanderen? Hoe raakt dit aan ontwikkelingen op Europees niveau waar de Europese Commissie dit najaar met wetgevingsvoorstellen komt omtrent het aanscherpen van financiële transparantie en niet-financiële rapportage criteria?

154

Ziet u mogelijkheden om vrijwillige operationele MVO-richtlijnen vast te stellen voor Nederlandse bedrijven die schaarse en/of energetische grondstoffen importeren? Zo nee, waarom niet?

155

Kunt u ingaan op de concrete lessen die Nederland kan leren van China en Japan bij gebruik van ontwikkelingssamenwerking als instrument om grondstoffenvoorziening zeker te stellen en hoe dit zich verhoudt tot gemaakte internationale afspraken?

156

Kunt u aangeven in hoeverre er bij het beleid ten aanzien van een sprake is van een nationale kop? Kunt u aangeven waarom hier wordt ingezet op specifiek Nederlands beleid via handelsketens?

157

Vindt u dat alle Wereldbankprojecten het toonbeeld vormen van duurzame winning en verwerking van grondstoffen?

158

Wanneer wordt het haalbaarheidsonderzoek voor de samenwerking met Japan afgerond? Bent u bereid de Kamer hierover te informeren voor het volgende AO afval?

159

Wanneer wordt het Plan van Aanpak Fosfaat naar verwachting afgerond? Wordt dit afgestemd met de programmatische aanpak stikstof?

160

Op welke wijze kan Nederlandse ontwikkelingssamenwerking concreet bijdragen aan duurzame winning en verwerking van grondstoffen, goed bestuur van de grondstoffenindustrie, transparantie, en duurzaam gebruik van ruimte?

161

Het kabinet wil ervoor zorgen dat OS-landen die EITI hebben geïmplementeerd andere Afrikaanse landen gaan bijstaan. Qua ontwikkelingssamenwerking is dit het enige voornemen. Op welke manier zal het OS-beleid worden aangepast om de doelstellingen uit de grondstoffennotitie te bereiken?

162

Hoe gaat het «actief uitdragen» van de OESO «Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chain of Materials from Conflict-Affected and High Risk Areas» concreet vorm krijgen?

163

Hoe is, bij het opstellen van de actiepunten van de grondstoffennotitie, sectie 1 504 van de Amerikaanse Dodd-Frank Act, die bedrijven in de grondstoffenketen verplicht om hun betalingen aan overheden te rapporteren, in ogenschouw genomen? Hoe ver is de Europese Commissie bij het ontwikkelen van vergelijkbare wetgeving? Ondersteunt de regering de eisen van Publish What You Pay op dit vlak?

164

Hoe ziet het vervolgtraject er uit omtrent de implementatie van de grondstoffennotitie? Wat zijn de volgende stappen en wanneer vinden die plaats?

165

Is het kabinet van plan om de OESO «Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chain of Materials from Conflict-Affected and High Risk areas» en de VN richtlijnen van Ruggie over «business and human rights» een verplichtend karakter te geven?

166

Aan wat voor soort trajecten denkt de regering om de verschuiving van de lastendruk van arbeid naar consumptie en gebruik van hulpbronnen te bewerkstelligen?

167

Welke concrete inzet kiest u binnen het Plan van Aanpak fosfaat en hoe zult u concreet bevorderen dat innovatie hier op korte termijn wordt gestimuleerd?

168

Kunt u ingaan op de keuze voor onderzoek naar samenwerking met Japan, China en Australië en bent u bereid de Kamer over de uitkomst van deze onderzoeken te informeren?

169

Hoe beoordeelt u de loop van het Kimberly Proces op dit moment en welke voorwaarden stelt u aan de financiële steun?

170

Bent u tevreden over het verloop van het Kimberley proces? Kunt u hierbij ingaan op de diamantwinning in Zimbabwe?

171

Aan welke grondstof wordt gedacht als het gaat om de genoemde pilot plant? Wordt deze gekozen op basis van bereidheid van de desbetreffende sector om actief bij te dragen / deel te nemen?

172

Worden de uitkomsten van de reacties van de topsectoren aangaande hun grondstoffenrisico analyses naar de Kamer gecommuniceerd?

173

Welke biotische grondstoffen anders dan hout lenen zich voor een vergelijkbare aanpak?

174

Op pagina 14 staat dat de regering inzet op het wegnemen van regels die onnodig belemmerend werken. Welke regels gaat de regering wegnemen, en welke zaken zullen op de korte termijn worden aangepakt? Kan de regering een overzicht geven welke aanpassingen van de regels het meeste resultaat zullen opleveren? Neemt de regering daarbij ook de aanbevelingen uit de PBL-notitie Milieuschadelijke subsidies mee?

175

De organisaties die in de houtsector de certificering van legaal en duurzaam hout verzorgen (bijv. FSC, PEFC) zijn ngo's. Op welke manier verkent de regering de mogelijkheden met de Europese Commissie om dergelijke certificering toe te passen op andere biotische grondstoffen? Is deze verantwoordelijkheid primair voor de EU weggelegd, of wordt deze taak aan ngo's overgelaten? Kan de regering een overzicht geven van de certificaten die er al zijn op dit gebied?

176

In de notitie van de Rabobank «Impact of Agricultural Price Volatility on Sourcing Strategies» worden drie redenen genoemd van de toegenomen vraag naar agro-producten: toegenomen inkomen per hoofd van de bevolking, verandering in eetpatroon en biobrandstoffen. Op welke van deze terreinen ziet de regering mogelijkheden om de nationale vraag naar grondstoffen te beperken (Agenda 2)? En hoe?

177

Hoe gaat het «actief uitdragen» van de VN-richtlijnen van Ruggie over «business and human rights» concreet vorm krijgen? Welke elementen van de VN-richtlijn zijn in het bijzonder van belang?

178

Omvat het kabinetsbeleid met betrekking tot economische diplomatie, ook het aanwenden van de Nederlandse invloed in de productielanden van grondstoffen om wet- en regelgeving te bevorderen die duurzame productie van hulpbronnen kunnen garanderen? Kunt u geslaagde voorbeelden noemen van dergelijke economische diplomatieke inspanningen?

179

Welke specifieke expertise van Nederlandse bedrijven en kennisinstellingen wordt ingezet in Europese ontwikkelingssamenwerking en -partnerschappen?

180

Middels welke maatregelen gaat de overheid het gebruik van duurzaam gewonnen grondstoffen stimuleren als onderdeel van haar aanbestedingspraktijk? Worden bedrijven op termijn ook verplicht duurzame grondstoffen te gebruiken bij grote aanbestedingen van het Rijk?

181

Om welke hulpbronnen gaat het wanneer gesproken wordt over een verschuiving van de lastendruk vanuit arbeid?

182

Wanneer wordt TEEB Nederland opgeleverd?

183

Is er concreet gesproken met bijvoorbeeld buurlanden als België en Duitsland over het opschalen van de IDH aanpak naar een multilateraal beleid?

184

Wordt het Kennisplatform Duurzaam Grondstoffenbeheer actief betrokken bij de voorbereiding van de Nederlandse inbreng ten aanzien van de herziening van de EU richtlijn Ecodesign?

185

Wordt «de Groene zaak» betrokken bij het opstellen van de genoemde concrete duurzaamheidsagenda voor het bedrijfsleven?

186

De IDH initiatieven lijken vooral gericht op biotische grondstoffen. Voor welke voor Nederland relevante abiotische grondstoffen gelden vergelijkbare initiatieven of bestaat de mogelijkheid om deze te realiseren?

187

Aangegeven is dat grondstoffen producerende landen zullen worden ondersteund om aan duurzaamheids- en kwaliteitseisen te voldoen, onder andere d.m.v. partnerschappen. Welke vorm neemt deze ondersteuning aan? En welke vorm de partnerschappen?

188

Hoe kan de overheid «marktinstrumenten» inzetten om het gebruik van niet-duurzaam geproduceerde grondstoffen te ontmoedigen?

189

Wat verstaat de regering precies onder «niet-duurzaam geproduceerde grondstoffen»? Welke mineralen worden met name wel duurzaam gewonnen?

190

Op welke wijze gaat de regering «de mogelijkheden verkennen om met marktinstrumenten het gebruik van niet-duurzaam geproduceerde grondstoffen te ontmoedigen»? Welke marktinstrumenten bedoelt de regering?